

Plan djelovanja – općina Draganić

Uvod

Općina Draganić pripremala je, uz pomoć Karlovačke županije i tvrtke ECORYS, projekt opkrupnjavanja zemljišta u jednom dijelu općine. Iako je rad na projektu, zbog niza razloga, obustavljen u ožujku 2006. još uvijek je punovrijedna suradnja na nastavku aktivnosti preko Državne geodetske uprave-DGU i Ministarstva. Od tada je općina razvila različite ideje za konkretne razvojne projekte, od kojih je većina predana i uključena u bazu podataka s projektima iz ROP-a (Regionalnog operativnog plana Županije).

Različiti domaći i međunarodni programi financiranja koji potencijalno nude mogućnosti za općinu Draganić su trenutno i otvoreni. Obzirom na ograničenost ljudskim resursima unutar općinskih struktura, preporučuje se Općini Draganić kratkoročni plan djelovanja za pripremu projekata. Plan djelovanja zasnivat će se na postojećim strateškim dokumentima važnima kako za općinski tako i za županijski razvoj.

Strateška pozadina

“Strateški plan gospodarskog razvitka” općine Draganić opisuje četiri strateška cilja kao i moguće intervencije za svaki cilj (iz ožujka 2005.), te je moguće rezimirati i na slijedeći način:

Strateški ciljevi	Predložene intervencije (izbor)
Dobro razvijena infrastruktura	Pripremiti projektnu dokumentaciju i izgraditi kanalizacijsku mrežu
	Pripremiti projektnu dokumentaciju i izgraditi poboljšani glavni vodoopskrbni sustav
	Modernizirati glavni dovodni sustav
	Pripremiti projektnu dokumentaciju i izgraditi mrežu za navodnjavanje
	Provesti studije, pripremiti projektnu dokumentaciju i izgraditi odlagalište otpada
	Unaprijediti sigurnost, pouzdanost i kapacitet elektroopskrbe
Dobro razvijena poljoprivreda (u funkciji turizma) i turizam	Uspostaviti funkcionalnu suradnju sa tur.subjectima
	Uspostaviti poljoprivrednu-tržišnu suradnju za opskrbu
	Izgraditi hladnjače i skladišta
	Oživiti farme
	Staviti u funkciju neobrađena poljoprivredna zemljišta
	Obnoviti stočni fond
	Produljiti turističku sezonu i zadržati gosta

Strateški ciljevi	Predložene intervencije (izbor)
Dobro razvijen sektor malog i srednjeg poduzetništva kao i većih gospodarskih subjekata te sektor proizvodnje proizvoda za turiste	Osmisliti lokalni paket poticajnih mjera
	Ustanoviti lokalni centar za podršku poduzetništvu
	Steci znanja i vještine za privlačenje međunarodnih fondova
	Podržati proizvođače i pomoći im da nađu financijske potpore za prezentiranje i marketing
	Staviti u funkciju neiskorišteno poljoprivredno zemljište i farme
	Popuniti poslovnu zonu - ponuditi investitorima po nižoj cijeni
Gospodarstvo, iseljavanje i demografska obnova	Osmisliti program demografske obnove za brže i lakše naseljavanje sa sigurnim zapošljavanjem ili samozapošljavanjem
	Poticati veće obitelji – projekt vrtića
	Osigurati da prostorni plan predviđa dostatan broj zona za stanovanje/naseljavanje

ROP Karlovačke županije (Regionalni operativni program ili županijska strategija razvoja od 2005.-2012.) razlikuje 3 strateška cilja, podijeljena u 9 prioriteta i 36 mjera. Može se zaključiti da su (s jednim izuzetkom) prioriteti općine Draganić u skladu s onima u ROP-u. Izuzetak se tiče prioriteta demografske obnove koji kao takav nije spomenut u ROP-u.

Projektne ideje

Intervencije, kako su opisane u lokalnom planu razvoja općine, mogu se razmatrati kao ideje za razvoj projekata. Slijedeće su projektne ideje koje su se nametnule nakon razgovora sa predstavnicima općine i analizom postojećeg strateškog plana za razvoj i provedbu unutar ROP-a:

Naziv	Opis
Poduzetnička zona	Projektna dokumentacija za poduzetničku zonu za veće proizvodne jedinice
Lovni turizam	Osigurati smještaj u autohtonim kućama draganićkog kraja i razviti kulturnu i turističku ponudu (KUD-ovi, gastro-ponuda) te eko-proizvode kao i dodatnu ponudu kroz lovačka društva
Tržnica autohtonih proizvoda	Izgradnja polu-natkrivene tržnice za prodaju lokalno-proizvedenih poljoprivrednih proizvoda.
Turistička vinska cesta	Priprema projektne dokumentacije za uređenje zemljišta i infrastrukture za vinsku cestu i povezivanje sa vinskom cestom vivodinskog kraja
Ribnjak kao lokalna atrakcija	modernizacija infrastrukture (elektrifikacija, voda, kanalizacija, parking, šetnice, sportski tereni, kiosci za uslužne djelatnosti) oko postojeće atrakcije
Kulturna i turistička ponuda KUD-ova	Stalni cjelogodišnji program i ponuda za posjetitelje i organizirane izlete županijskih škola – dogovor sa ravnateljima škola županije (i susjednih županija)

Naziv	Opis
Kulturni centar	Uređenje postojećeg društvenog doma u višenamjenski kulturni centar sa prostorom za komercijalne aktivnosti kao i kulturne programe (npr. školske ekskurzije – program KUD-ova) te programe za mlade (aktivnosti za slobodno vrijeme mladih općine – informatičke radionice itd.) kao i uređenje stalnog muzejskog postava o povijesti i običajima draganičkog kraja u okviru centra
Znamenitosti (crkve)	Rekonstrukcija povijesnih dijelova
Kanalizacija i pročišćivač otpadnih voda	Priprema tehničke dokumentacije i nakon toga obnova postojeće te izgradnja nove kanalizacijske mreže s pročištačem
Vatrogasno društvo	(Re)konstrukcija zgrade vatrogasnog doma

Mogućnosti financiranja

Informacije o mogućnostima financiranja, poput onih iz domaćih sredstava ili međunarodnih donatorskih programa su prilično nedefinirane i nejasne. U trenutku kad informacije postanu jasne i definirane – kada se objave natječaji, rokovi za podnošenje projekata postaju prekratki, tako da se samo oni koji su već mjesecima ranije započeli s pripremom projekata mogu nadati uspjehu, osobito imajući u vidu prilično kompliciranu proceduru.

Dobar primjer za to su grant-scheme (bespovratna sredstva) za poslovnu infrastrukturu u okviru programa IPA 2008: na raspolaganju su sredstva u visini 20 mil.€ koja će se podijeliti na najviše 10 projekata. Predlagatelji iz svih županija u RH mogu aplicirati, što znači da će konkurencija biti velika i samo najbolji projekti će biti financirani. Poziv za iskaz interesa objavljen je u lipnju i predlagatelji imaju dva mjeseca za pripremu projekata. Ukoliko su to projekti za koje je potrebna građevinska dozvola, predlagatelji će morati dokazati da će građevinsku dozvolu moći ishoditi prije. Pored toga, predlagatelji (uglavnom općine) će morati dokazati da će financirati U GOTOVINI između 25% i 35% vrijednosti projekta, a to mogu samo ukoliko su na vrijeme osigurali („rezervirali“) sredstva za ovu namjenu u svojim proračunima za godinu prije (u ovom primjeru za 2007. godinu). Neizvjesno je da li će i jedna općina koja započne s procedurom pripreme u vrijeme objave poziva biti u mogućnosti na vrijeme zadovoljiti sve uvjete.

Ista argumentacija vrijedi i za mnoge druge programe za koje godišnje natječaje objavljuju različita hrvatska ministarstva, kao i ostale institucije i gosp. subjekti (npr. INA). Poziv za iskaz javnog interesa se objavi, a potencijalni kandidat ima svega tri tjedna vremena reagirati na natječaj. Samo nekoliko nacionalnih programa (npr. Ministarstvo turizma) ima natječaje otvorene kroz cijelu godinu.

Drugim riječima, mudro bi bilo za razvijanje projekata osigurati sve zainteresirane strane u regiji koje bi kontinuirano stvarale veliki *portfolio* s projektnim prijedlozima u raznim formatima, za razne domaće i strane donatorske programe, te osigurati stavku u proračunu općine za financiranje odobrenih i potpisanih projekata.

U slučaju općine Draganić, najmanje sljedeći izvori financiranja su potencijalno dostupni već sada ili u budućnosti:

Izvor/ program	Detalji
Ministarstvo poljoprivrede - različite sheme za poljoprivrednike, prerađivače hrane, zadruge	Aktualne informacije su dostupne na web-stranici Ministarstva.
Ministarstvo turizma - različiti zajmovi i bespovratna sredstva za poduzetnike u turizmu, turističke udruge i ostale	Aktualne informacije su dostupne na web-stranici Ministarstva.
Ministrstvo gospodarstva, rada i poduzetništva - različite vrste poticaja za male poduzetnike i obrtnike	Aktualne informacije su dostupne na web-stranici Ministarstva.
Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva - razvoj poslovnih zona	Aktualne informacije su dostupne na web-stranici Ministarstva.
Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva - razne vrste potpora za institucije koje pomažu malo poduzetništvo i obrte	Aktualne informacije su dostupne na web-stranici Ministarstva.
Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva - razvoj zadruga i potpore za zadruge	Aktualne informacije su dostupne na web-stranici Ministarstva.
Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva - razne potpore za obrazovanje malim poduzetnicima i obrtnicima	Aktualne informacije su dostupne na web-stranici Ministarstva.
Europska komisija/IPA prekogranična suradnja HR-BiH	kroz individualne grantove do najviše 300.000 eura, info-web:mrrsvg.hr
Europska komisija/ IPA prekogranična suradnja HR-SLO	kroz individualne grantove do najviše 300.000 eura, info-web:mrrsvg.hr
Europska komisija/IPA prekogranična suradnja HR-ITA	kroz individualne grantove do najviše 300.000 eura, info-web:mrrsvg.hr
Europska komisija/IPARD 2007-2013	Program sličan SAPARD-u, info-web:mps.hr
Europska komisija/IPA 2007-2013	tehnička pomoć i velike investicije, info – web: strategija.hr
Europska komisija/ IPA poslovna infrastruktura	Grant-sheme (bespovratna sredstva) u ukupnom iznosu od 6,5 mil.€, podijeljena na najviše 10 projekata u pojedinačnim iznosima između 500.000€ i 1 mil.€. Sufinanciranje općine u gotovini u iznosu od 25 % vrijednosti projekta.
EIB-II	Financiranje projekata komunalne infrastrukture. Proces odabira i provedba daju naslutiti da se prednost daje projektima vezanim uz vodoopskrbu i kanalizaciju u dogovoru na razini nac. Ministarstava.
Fond za regionalni razvoj	web-stranica fonda
Fond za zaštitu okoliša i energetske	web-stranica fonda

Izvor/ program	Detalji
učinkovitost	
Grantovi različitih zaklada, ambasada, tvrtki...	pratiti na web-stranicama Ureda za udruge Vlade RH, ambasada i zaklada

Gornja tablica svakako ne prikazuje sva sredstva za financiranje projekata u područjima poput općine Draganić. Na raspolaganju su također i bilateralni fondovi, dok Hrvatska Vlada ima odvojeni sektorski proračun za investicije poput vodoopskrbe, kanalizacijskih sustava, gospodarenja otpadom, itd.

Privremena procjena

Općina Draganić ima niz mogućih razvojnih projekata, od kojih se nekoliko čini prioriteta za skoriju pripremu za različite natječaje. Predstavnicima Općine Draganić aktivno su sudjelovali u izradi ROP-a i općina je zastupljena i u Regionalnom partnerskom odboru Karlovačke županije. Draganić se može okarakterizirati kao aktivna općina, sa velikim interesom za unaprijeđenje svog (gospodarskog) razvitka i sa prilično velikim mogućnostima za dobivanje vanjskih potpora.

Stvarni uspjeh općine u realizaciji njezine strategije gospodarskog razvitka je izuzetno ograničen. Čini se da se nedostatak napretka može objasniti kombinacijom tri moguća uzroka:

1. Nedostatak kapaciteta (u smislu kvalitete i količine) na lokalnoj institucionalnoj razini za razvoj projektnih ideja u projektne prijedloge za financiranje;
2. Nedostatak jasne prioritizacije potencijalnih razvojnih inicijativa što onemogućava izravno usmeravanje ionako nedostatnih ljudskih i financijskih resursa na jedan ili dva glavna projekta/ prioriteta;
3. Manjak dostatnih i pravovremenih informacija o raspoloživim resursima za financiranje razvoja, kako domaćih, tako i o međunarodnih;
4. Nedovoljna mobiliziranost lokalnog stanovništva, uključujući civilno društvo, nevladine organizacije, poslovni sektor i poljoprivredni sektor u pripremi projekata.

Situacija u općini Draganić nije jedinstvena. Mnoge druge općine i mikro-regije u Hrvatskoj suočavaju se s istim problemima po pitanju stvarne realizacije razvojnih ciljeva. Zanimljivo je, međutim, znati da općine ili mikro-regije koje pokazuju uspjeh u gospodarskom razvitku, dijele nekoliko zajedničkih osobina:

1. Intenzivan, gotovo svakodnevni, zajednički rad predstavnika javnog, privatnog i nevladinog sektora, kao i stanovništva općenito na projektima;
2. Temeljne i definirane velike razvojne inicijative, koje osiguravaju osnovu za sve tipove relevantnih projekata i aktivnosti, kako komercijalnih tako i nekomercijalnih.

Prijedlog metodologije

Potreban je sustavan akcijski-orijentiran pristup. Potrebno je uspostaviti „projektну organizaciju ili tim“ čiji će članovi 70-80% svoga radnog vremena posvetiti razvijanju i pripremi projektnih prijedloga općine za prijavu na različite fondove.

Mogući su slijedeći pristupi:

1. Jedan ili dva velika/glavna projekta bi trebalo izdvojiti s postojeće liste projektnih ideja, temeljem njihove prioritetnosti za razvoj općine;
2. Za ove projekte bi potom trebalo izraditi dva ili tri paralelna projektna dokumenta. Jedan bi trebao biti projektni prijedlog kakav se obično izrađuje za projekte financirane od EU a drugi bi trebao biti projektni prijedlog za grant također baziran na standardnom formatu za aplikacije za grantove. Treći bi bio pripremljen u formi zadanih obrazaca za programe hrvatskih ministarstava (najprije Ministarstva turizma), neovisno o tome da li je natječaj trenutno otvoren ili nije.
3. Čim se natječaj otvori ili se otvori novi EU-program, projekt/i su spremni za prijavu.

Alternativno, ili pored toga mogu se usvojiti i sljedeće metode djelovanja:

1. Dva ili tri od gore pobrojanih programa (npr. IPA i Fond za regionalni razvoj) odabiru se kao prioritetni;
2. Uvjeti za apliciranje na odabrane programe proučavaju se kako bi ih se potpuno razumjelo i poznavalo;
3. Lista projektnih ideja se pregledava i provjerava se ako neka od njih zadovoljava kriterije jednog ili više odabranih programa financiranja;
4. Istovremeno, konzultira se cijela zajednica (predstavnici svih relevantnih sektora i pod-sektora, relevantni za programe) kako bi se identificiralo što je moguće više projektnih ideja koje bi se mogle financirati iz navedenih programa;
5. Sve odabrane i zaprimljene projektne ideje raspoređuju se po programima financiranja;
6. Formiraju se timovi (od po najmanje dvije osobe) svaki za po jedan program financiranja. Svaki će tim pripremiti, zajedno sa Općinom, sve aplikacije koje se čine pogodnima za određeni financijski fond.
7. Po objavi natječaja EU-programa i Fondova, spremne aplikacije/prijave se mogu predati bez kašnjenja.

Dvije predložene metode djelovanja, kombinirane zajedno, trebale bi unutar 6 mjeseci, dovesti do najmanje 10 spremnih projektnih prijedloga i/ili aplikacija, u rasponu vrijednosti od 10.000 – 500.000 €. S vremenom, ovaj način rada trebao bi u općinu donijeti između 500.000 i 1.500.000 €.

„Projektni tim“ mora se u potpunosti sastojati od predstavnika lokalnih institucija, organizacija i interesnih skupina. Trebala bi imati najmanje 6 članova koji će zastupati:

- Općinu: 2 osobe
- Osobu koja će zastupati poslovne ljude iz sektora turizma
- Osobu koja će zastupati poljoprivredni sektor
- Osobu koja će zastupati lokalne nevladine organizacije (udruge)
- Osobu koja će zastupati socijalni sektor
- Po izboru: osobu koja će zastupati sektore zdravstva i obrazovanja
- Po izboru: osobu koja će zastupati ranjive skupine (nezaposlene, manjine, žene, itd.)

Neophodno je da svi članovi „tima“ budu svjesni kako će tijekom 6 mjeseci morati utrošiti 50-80% svoga radnog vremena na ove zadatke.

Postoji i varijanta koja će ubrzati razvoj općine i pripremu projektnih prijedloga općine: za početak će biti dovoljno zaposliti jednu mladu informatički pismenu osobu u Općini koja vrlo dobro koristi engleski jezik, a koja bi na određeno vrijeme ili honorarno radila samo na pripremi projekata za različite fondove i natječaje u općini, te pratila natječaje.

U procesu pripreme projekata bi joj efektivno pomagao UO za razvoj i europske integracije Karlovačke županije u prijenosu znanja, iskustva i u pripremi projektnog prijedloga za EU-fondove i ostale natječaje dostupne u RH.

Primjer za CBC „Cross Border Cooperation“ (prekogranična suradnja) projekte – zajednička komunalna infrastruktura ili turistička infrastruktura – raspodjela aktivnosti na procijenjeno vremensko trajanje:

Br.	Aktivnosti	Tjedan
01	Napraviti inventuru infrastrukturnih projekata do 200.000 € koji su u neposrednom pograničnom području	1.-3.
02	Odabrati tri projekta s visokim prioritetom	3.
03	Izraditi projektne koncepte, uključujući najmanje cilj, svrhu, rezultate, aktivnosti i procjenu troškova za svaku fazu.	3.-6.
04	Uputiti zahtjev/zamolbu nadležnim tijelima i institucijama-potencijalnim partnerima u projektima u Sloveniji ili BiH za potporom (moralnom) ovim projektima	5.
05	Lobirati za projektne koncepte u Ministarstvu i CBC timu	7.
06	Pripremiti prijavne obrasce za CBC-natječaj u suradnji sa prekograničnim partnerima	8., 12.-18.
07	Osigurati do 20% sufinanciranja za projekte iz vlastitog proračuna općine (ili Županije-lobiranje)	8.-12.
08	Predati projektne prijedloge/prijave	18.
		otprilike 5 mjeseci pripreme

SWOT ANALIZA OPĆINE DRAGANIĆ

PREDNOSTI	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> - povoljan strateški položaj (na granici Zagrebačke i Karlovačke županije) - prirodni resursi relativno nezagađeni - potencijal za razvoj eko i seoskog turizma - mogućnost stanovništvu da se više bavi poljoprivredom i riješi problem nezaposlenosti	<ul style="list-style-type: none"> - rascjepkano poljoprivredno zemljište - neriješeno imovinsko-pravni odnosi - neriješeno zemljišno-knjižno stanje - visoka nezaposlenost - loša demografska slika - prezaduženost građana i gospodarstva – nedovoljno financijskih sredstava za razvoj - nedovoljna promocija općine

PRILIKE	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none"> - daljnje iskorištavanje prirodnih resursa za porast turističkog i poljoprivrednog razvoja - razvoj poslovnih i industrijskih zona za privlačenje domaćih i stranih investicija - podizanje svijesti o mogućima fondovima, pomoć pri izradi dobrih projekata za financiranje	<ul style="list-style-type: none"> - nastavak negativnog prirasta stanovništva - nedovoljna zastupljenost općine u županiji